

УДК 385.81

Беларуская наступальная аперацыя

Пастерук Р. Р.

Навуковы кіраўнік Савік С. А.

Беларускі нацыянальны тэхнічны універсітэт

Уводзіны. Беларуская стратэгічная наступальная аперацыя Чырвонай Арміі (23 чэрвеня – 29 жніўня 1944 г.) з кодавай назвай «Баграціён» стала прыкладам вайсковага мастацтва. Яна ж была галоўнай падзеяй на савецка-германскім фронце ў 1944 годзе. Нашы войскі вызвалілі Беларусь, вялікую частку Літвы, усходнія раёны Польшчы. Чырвоная Армія здзейсніла ўдар, вектар якога быў скіраваны да цэнтра германскага нацызму – на Берлін. У маральным плане аперацыя «Баграціён» стала адплатай за паразы нашых войскаў у Беларусі ўлетку 1941 года [1, с. 184].

Асноўная частка. Для выпраўлення сітуацыі Стаўка вырашыла перш за ўсё правесці кадравыя перастановы. На кіраўніцтва 1-го, 2-го, 3-го Беларускіх і 1-го Прыбалтыйскага франтоў былі прызначаны дасведчаныя, наважныя і таленавітыя вайскаводы – генералы К. К. Ракасоўскі, Г. Ф. Захараў, І. Д. Чарняхоўскі, І. Х. Баграмян. Іван Данілавіч Чарняхоўскі стаў тады наймалодшым камандным фронтам. Яму ішоў 38-й год, але ён ужо ўславіўся ў баях пад Варонежам, Курскам і на Украіне. Каардынацыю дзеянняў савецкіх франтоў у Беларусі ўжыццяўлялі маршалы Г. К. Жукаў і А. М. Васілеўскі [2, с. 421].

Напачатку 1944 г. савецкае камандаванне разам з хаўруснікамі праводзіла аперацыю па дэзынфармацыі суперніка («Бодыгард»), дэманструючы намер атакаваць улетку 1944 гады ці на Крайняй Поўначы,

ці на поўдні. Гэта дэзынфармацыя дапамагла як высадцы хаўруснікаў у Нармандыі, гэтак і нашаму наступу супраць групы войскаў «Цэнтр». Каля дзвюх трацін сваіх танкавых дывізіій на савецка-германскім фронце вермахт трымаў паўднёвей Беларусі [3, с. 134].

Галоўныя ўдары на пачатковым этапе аперацыі ў Беларусі Стаўка планавала ўжыццавіць на флангах групы войскаў «Цэнтр» – пад Віцебскам і Бабруйскам. Германскія войскі налічвалі 63 дывізіі і 3 брыгады. Савецкія франты значна перасягалі ворага ў сілах і сродках. Аднак немцы займалі глыбокую абарону (да 270 км глыбінёй) і разлічвалі знясіліць наступальныя магчымасці Чырвонай Арміі, як яны рабілі гэта зімой 1943–1944 гадоў. Такія гарады, як Віцебск, Орша, Бабруйск, былі пераўтвораны гітлераўцамі ў крэпасці, аточаныя міннымі палямі, колкім дротам, шматлікімі дотамі і дзотамі.

Найболей значная савецкая групоўка засяроджвалася на 1-м Беларускам фронце К. К. Ракасоўскага, якому мела быць атачыць германскія войскі ля Бабруйска і далей прасоўвацца да Мінска з поўдня-усходу. Яму насустрач з паўночна усходу да Мінска павінен быў прабівацца 3-й Беларуска фронт І. Д. Чарняхоўскага. Прымаліся цвёрдыя меры, каб схаваць маштабы савецкіх гатаванняў і час удару. Усе перасоўванні ўжыццаўляліся толькі ўначы, загады перадаваліся асабіста, выконвалася поўнае радыёмаўчанне [4, с. 294].

Заклучэнне. Падчас аперацыі «Баграціён» войскі якія надыходзілі франтоў разграмілі адну з найболей моцных варожых груповак – групу войскаў «Цэнтр»: яе 17 дывізіій і 3 брыгады былі знішчаны, а 50 дывізіій страцілі больш паловы свайго складу.

Узброеныя сілы Германіі панеслі вялікія страты ў жывой сіле – беззваротна (забітымі і палоннымі) 289 тысяч чалавек, параненымі 110 тысяч.

Страты Чырвонай Арміі – беззваротна 178,5 тысячы чалавек, параненымі 587 тысяч.

Савецкія войскі прасунуліся на 300 – 500 кіламетраў. Былі вызвалены Беларуская ССР, частка Літоўскай ССР і Латвійскай ССР. Чырвоная Армія ўступіла на тэрыторыю Польшчы і высунулася да меж Усходняй Прусіі. Падчас наступу фарсаваны буйныя водныя перашкоды Бярэзіна, Нёман, Вісла, захоплены важныя плацдармы на іх заходніх берагах. Былі забяспечаны ўмовы для нанясення ўдараў у глыб Усходняй Прусіі і ў цэнтральныя раёны Польшчы [5, с. 91].

Літаратура

1. Беларуская аперацыя 1944. – 367 с.
2. Вызваленне Беларусі 1943–1944. – Мінск : Беларуская навука, 2014. – 537 с.
3. Беларусь: памятнае лета 1944 года / Матэрыялы Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі прысвечанай 70-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. – Мінск : Беларуская навука, 2015. – 274 с.
4. Тыпельскірх, К. Гісторыя Другой сусветнай вайны. – 341 с.
5. Міхалёў, С. Н. Вайсковая стратэгія: Рыхтоўля і вядзенне войн Новага і Найновага часу. – М., 2003. – 111 с.